

A BME ÉL épületének metamorfózisa

Baku Eszter, művészettörténész, PhD hallgató (BME Építészettörténeti- és Műemléki Tanszék)
Cságoty Zoltán, okleveles építésztechnikus, alkalmazástechnika szaktanácsadó (Homlokzati üzletág)

2012 szeptemberében megkezdődhet az sportolás a BME ÉL Sportközpontjában, melynek tervezése, kialakítása egy 2008-as tanulmányterv óta húzódozott, de egy szerencsés fordulat, a Hauszmann utcai sporttelep eladását követően elérhető álmomrá vált, melynek megvalósításában a KÖZTI-vel karöltve a Hetedik Műterem Kft. játszott kardinális szerepet.

Fotó: Szentirmai Tamás

Az egyetemisták körében a sportolásra irányuló igény már régen kialakult, csak a feltételek nem voltak adottak hozzá, azonban az egyetemi campusba integrált sportcentrum szélesebb érdeklődésre tarthat számot, mivel az órák közötti hosszabb szünetekben is lehetőség van helyben, felesleges időkiesés nélkül, utazást megspórolva, változatos módon sportolni a kosárlabdától a cselgáncsig. A Bertalan Lajos utcában elhelyezkedő ÉL épület egykor az épületakusztikai laboratóriumnak s egyéb oktatási tevékenységnek adott otthont, azonban a funkciók átszervezésével kiválóan megférnek egymás

mellett a kutatási, labor és a sportolási célok. Az ÉL jelzésű épületet s a szomszédjában egykor, vele szerves egységben álló Z-épületet a KÖZTI egykori építésze, Nagy Elemér tervezte az 1970-es évek elején, a kor igényeinek megfelelően. A sportcentrum generáltervezését a jogutód KÖZTI Zrt. végezte (Skardelli György szerzői felügyeletével), aki a Hetedik Műterem Kft.-t bevonta a tervezésbe, így Szabó Levente DLA és munkatársai igazán testhezálló feladatot kaptak. A cél, az ÉL épület eredeti klímkertéglá homlokzattal, fémburkolatos ablakokkal meghatározott jellegét megőrizve, a mai igényeknek megfelelő sportcentrum kialakítása volt az oktatási egységek megtartásával s a kettős funkció zavartalan ellátásával úgy, hogy a sportlétesítmény önálló ház a házban jellegét egy egyedi főbejárattal hangsúlyozzák. Az impozáns főbejárat a korábbi Z és ÉL épületeket összekötő bejárati rész átalakításával, a régi előtér elbontásával, a Bertalan Lajos utca felé kifordítva egyfajta toldásként került megfogalmazásra, idomulva az épület eredeti karakteréhez, de anyaghasználatában mégis elkülönülve határozott motívumként jelenik meg. Lényeges tervezői szempontként jelentkezett az egységes anyaghasználat, melynek következtében a bejárati rész ETERNIT® antracit szürke szálcement burkolata a világos zöld különböző árnyalataival színezett műgyanta padlóburkolat az épületen belül, az előcsarnokban is folytatódjon, egységes vonalvezetést adva a bejárati szakasznak. Az aszimmetrikus bejárati szakasz lendületesen folytatódik az előtérben, az öltözők és a büfé kialakításánál, ahol egységesen a homlokzaton is megjelenő antracit szürke ETERNIT® burkolatból alakították ki az értékmegőrzőket és "harapták be" a térbe a recepció és a büfé pultjait. Az alaprajzilag tölcészerű bejárati részből az eredeti ablakok kiosztását megtartva a belső fa védőborításával harmonizáló nagyméretű fakeretes ablakokon át azonnal feltárul a két csarnokhajó szélességét elfoglaló kosár-, tollas- és röplabda

pálya. Térkapacitás hiányában lelátó nem került beépítésre, azonban a nagyméretű ablakok a fölszinten és az emeleten, valamint a pályák körüli terek kiváló rálátást biztosítanak a meccsre. Ahogyan a bejárati részt és az előtér szálcement burkolattal bélelték ki, úgy a sportpályák belését egységes fa védőborítás adja, s látványban a harmadik csarnokhajó tűz- és akusztikai leválasztását is ez fedi. Az épületre egységesen jellemző, hogy a kettős, oktatási és sport funkció ellátása olyan megoldásokat kívánt a tervezőktől, amelyek lehetővé teszik az egymás mellett élést. Így a padlóburkolatok akusztikai szempontból kiváló lépéshang szigeteléssel lettek ellátva, ezáltal nem zavarják a földszint alatt kialakított labor helyiségben dolgozók munkáját. Az eredeti épület adottságain nem változtattak, így a pályákat magába foglaló két csarnokhajót L alakban körülölelő kétszintes épületrész ad otthont a földszinten a már említett funkciókon túl az öltöző és iroda helyiségeknek, valamint a squash pályáknak, míg az emeleten kerültek elhelyezésre a spinning, cselgáncs, teremfoci, TRX termék, edzőtermi eszközök. A falmászást kedvelők számára pedig az St-jelű épület felőli részen alakították ki speciális mászófalat. Az eredetileg daruzott csarnokhajókat tehát sportpályává a monolit vasbetonvázas traktus körülölelő teremtől pedig további sportolásra alkalmas termékké, illetve irodákká alakították.

A színek harmóniája is folytatódólagosan mutatkozik az épületben a bejárati rész antracit, zöld párosításától kezdve a sötétszürke,

Fotó: Szentirmai Tamás

Fotó: Szentirmai Tamás

fekete és a világoszöld különböző árnyalatainak alkalmazásáig a piktogramokban, a padlóburkolaton vagy az emeleti termék ipari jellegét erősítő, álmennyezet nélküli feketére festett csöveken és vezetékeken át a mellékhelyiségek burkolatáig. Nem csupán a belső kialakítás pontos megkomponálása volt szempont, hanem, az energetikai felújítás és a gépészeti rendszerek (hűtő- és szellőző gépek) elhelyezése is, mely a csarnok tetejéhez idomulva esztétikus fém lemez fedést kapott, amely a környező magas épületek rálátása miatt indokolt volt.

Kreatív problémamegoldás

Az új felvezető vasbeton lépcsőt körbeölelő ETERNIT® burkolat, álmennyezetként beforduló előtétovel keretezi és teszi hangsúlyossá az épület bejáratát. A kültéri burkolat beszalad a belső térbe, az antracit színű ajtókkal, a recepció pultok burkolásával, illetve az értékmegőrző szekrények ajtajaként hangsúlyos belső-építészeti eszközzé válik.

A beépített homlokzatszalag termék az ETERNIT® Natura-Pro, mely gyári anti-graffiti védelemmel van ellátva, így biztosítja a manapság sajnos gyakori graffitit-

vandalizmus elleni védelmet. A táblákra gyárilag felhordott különleges védőréteg nem engedi permanensen megtapadni a festéket, így biztosítja a graffiti rajzok, írások könnyű eltávolítását. A Pro termék mellett az ETERNIT® Pictura, illetve Textura termékcsaládok vannak ellátva hasonló anti-graffiti védelemmel. Az ETERNIT® burkolatok mindenhol rejtett rögzítéssel lettek kialakítva, azonban kétféle módon: a függőleges felületeken ragasztással, a vízszintes álmennyezeti részekben – tűz esetén, a biztonságos menekítési útvonal biztosítása végett – mechanikai rögzítéssel. Az ETERNIT® termékek természetesen tűzállóak (A2, homlokzati tűzterjedési határérték >0,75 óra) azonban a ragasztás engedhet a tűz hatására, így vízszintes felületeken, főleg menekülő útvonalakon mindenképpen látszó mechanikai- (színazonos szegecs), vagy rejtett mechanikai az un. Tergo rögzítés az elfogadott.

A Tergo mechanika rögzítéseknél, 12 mm-es lapokat használunk, melyeket gyári hátfurattal látunk el. Ebbe fognak bele a speciális Keil® dübelek, melyek feszítés nélkül biztosítják a lapok megfogását. A dübelek fogadják az alátétes anyákat, melyek rögzítik a Tergo rendszer kapcsait. Ezek aztán a földem alsó síkjától, megfelelő távtartással, és színtezéssel felfüggesztett ellen-sínekbe ülnek bele. Maga a rendszer kialakítása, főleg a gyári vágások és előfúrások miatt, megelőző gyártmánytervek készítését és mindenképpen felkészült szakkivitelezést kívánnak.

A függőleges felületekre történő ragasztás szintén körültekintő, tiszta munkát és kivitelezői fegyelmet kíván, mivel a ragasztóanyag gyártó által előírt tisztítási és alapozási munkákat végig be kell tartani. Ennek eredménye egy olyan rejtett rögzítésű burkolat mely hosszú évtizedekig biztosítja a tökéletes tapadást. A pontosan beállított és kiszíntezett alumínium alszerkezet először mechanikai tisztításon esik át, erre hordanak fel egy zsírtaszító folyadékot, mely egyben gátolja új oxidréteg kialakulását is. Erre kerül az alapozó, melyet egyben a táblák ragasztási sávjain is fel kell hordani. A kétoldali ragasztó biztosítja, hogy a beállított táblák a ragasztóanyag kötéseig a helyükön maradjanak. A

ragasztó kötése után a táblákat már nem lehet levenni, így az összes elrejtett, burkolandó vezeték a táblák felhelyezése előtt kell elhelyezni és átvenni. A ragasztás megkezdésénél ügyelni kell a megfelelő léghőmérsékletre és relatív páratartalomra, illetve biztosítani kell a pormentes szerelés lehetőségét is. Ez építkezéseken néha igen nehezen biztosítható, ideális, ha ez a szakipar az építési folyamat legutolsó, a tisztítást megelőző fázisa. Bár ezek a rögzítési megoldások körülményesebbnek tűnhetnek, mint az általános szegecs-, vagy csavar kötés, mégis van mikor a tervezési koncepció – mint jelen esetben is - megkívánja, hogy a rögzítési pontok ne jelenjenek meg a táblákon, de a végeredmény magáért beszél.

BME Sportközpont

Budapest, XI. Bertalan Lajos utca 2-6.
(hrs.: 4110)

Generáltervező:

Középülettervező Zrt.

Eredeti tervező:

Nagy Elemér (KÖZTI Zrt.)

Szerzői felügyelet:

Skardelli György (KÖZTI Zrt.)

Felelős tervező:

Szabó Levente DLA (Hetedik Műterem Kft.)

Építész munkatársak:

Almer Orsolya, Dvorzsák Jessica, Kormányos Anna, Simon Orsolya, Tánczos Tibor

Tartószerkezeti tervezés:

Dobráter Béla (KÖZTI Zrt.)

Épületgépészet:

Ács Béla (KÖZTI Zrt.)

Épületvillamosság:

Tóth Bertalan, Máramarosi András és

Kajtán László (KÖZTI Zrt.)

Épületszerkezetek:

Bartha Ferenc, Nagy Károly

Akusztika: Csott Róbert

Tűzvédelem: Takács Lajos

Költségvetés: Handa Péter

Építető:

BME GMF
Generálkivitelező:
Laki Épületszobrász Zrt.

Tervezés: 2008-2011

Kivitelezés: 2011-2012